

การพัฒนารูปแบบการรับรองปริญญาทางการศึกษา เพื่อการประกอบวิชาชีพ

Developing a Model of Graduate Teacher Education Programs for Qualified Professionals

ประภอบ คุณารักษ์*

Pragob Kunarak

ธัญลีนี เล่าส้ม**

Thanyasinee Laosum

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนารูปแบบการรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้ควบคุมมาตรฐาน จำนวน 22 คน 2) กลุ่มผู้ผลิตบัณฑิต จำนวน 92 คน และ 3) กลุ่มผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 49 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง แบบสอบถามความคิดเห็น และแบบประเมินรูปแบบการรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพ เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-มิถุนายน 2555 วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการรับรอง ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1: มาตรฐานและเกณฑ์การรับรอง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.1) มาตรฐานหลักสูตรและเกณฑ์การรับรอง 1.2) มาตรฐานการผลิตและเกณฑ์การรับรอง 1.3) มาตรฐานบัณฑิตและเกณฑ์การรับรอง และ 1.4) การติดตามผลการรับรองและเกณฑ์การรับรอง ส่วนที่ 2: วิธีการและขั้นตอนการพิจารณาหลักสูตรเพื่อรับรอง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 2.1) การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานการผลิต 2.2) การกำหนดบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการ 2.3) การตรวจเยี่ยมเพื่อประเมินสภาพจริง และ 2.4) การพิจารณารับรอง และ ส่วนที่ 3: ปัจจัยสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 3.1) คู่มือการใช้รูปแบบการรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพ 3.2) ระเบียบ ประกาศ และข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรับรอง 3.3) ค่าใช้จ่ายในกระบวนการรับรอง 3.4) ผู้ที่เกี่ยวข้องนอกเหนือจากคณะกรรมการประเมินมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานการผลิต และ 3.5) การประกันคุณภาพภายในและภายนอกตามเกณฑ์การประเมิน

คำสำคัญ: รูปแบบการรับรองปริญญาทางการศึกษา/ การรับรองปริญญาเพื่อการประกอบวิชาชีพ

* รองศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้นำการเปลี่ยนแปลง มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

** ผู้ช่วยผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

Abstract

This research project was aimed to develop a model of Graduate Teacher Education Programs for Qualified Professionals. 163 subjects drawn for the study covered those three categories of corresponding educational connoisseurs: 22 standard auditors, 92 providers, and 49 employers. The instruments developed for collecting data included a semi-structured interview form, a set of opinionnaires, and an evaluation form for model certification. All data conducted during February-June, 2012 were then analyzed, where applicable, by percentage, arithmetic mean, standard deviation, one-way ANOVA and content analysis. It was found that the model encompassed three main integrative parts. Part 1: The Standards and Criteria for Qualified Professionals, comprising four following factors covering, 1.1) curriculum standards and their certified criteria, 1.2) provider standards and their certified criteria, 1.3) graduate standards and their certified criteria, 1.4) monitoring process and their certified criteria. Part 2: Method and Procedure for Curriculum Certification, comprising four factors covering, 2.1) the appointment of a sub-committee on the evaluation of curriculum and provider standards, 2.2) the imposition of roles and functions of the sub-committee, 2.3) the site visit, and 2.4) the certifying consideration. Part 3: Conditions for Success, comprising five practical factors covering, 3.1) a manual for implementing the model, 3.2) related rules, regulations, orders and announcements, 3.3) expenditures for the certification process, 3.4) other related persons besides the sub-committee on the evaluation of curriculum and provider standards, and 3.5) the internal/external quality assurance in accordance with the given criteria.

Keywords: A model of graduate teacher education programs/ Graduate teacher education programs for qualified professionals

บทนำ

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 7 กำหนดให้ มีสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา เรียกว่า “คุรุสภา” มีวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ มีฐานะเป็นนิติบุคคล ในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้ คุรุสภาเป็นสภาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มีวัตถุประสงค์ในการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาต กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณของวิชาชีพ พัฒนาศักยภาพ กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาวิชาชีพ ประสานส่งเสริมการศึกษาและการวิจัยเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพ โดยผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ได้แก่ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ จึงต้องมีคุณสมบัติตาม มาตรา 44 ซึ่งกำหนดให้มีคุณสมบัติปริญญาทางการศึกษาหรือเทียบเท่า หรือคุณสมบัติอื่นที่คุรุสภารับรองจากสถาบันการศึกษาที่คุรุสภารับรองมาตรฐานตาม มาตรา 9 (7) “รับรองปริญญา ประกาศนียบัตร หรือวุฒิบัตรของสถาบันต่างๆ ตามมาตรฐานวิชาชีพ” ด้วย จึงจะมีสิทธิขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพได้

มาตรา 49 กำหนดให้มีข้อบังคับว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ ประกอบด้วย มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน คณะกรรมการคุรุสภา จึงออกข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 และประกาศคุรุสภา เรื่อง การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพ พ.ศ. 2549 และ

ดำเนินการให้การรับรองปริญญาตรีทางการศึกษา ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู และประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษาตามหลักเกณฑ์การรับรอง ประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานการผลิต และมาตรฐานบัณฑิต หรือมาตรฐานผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรที่เสนอให้คุรุสภาประเมิน ต้องเป็นหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากสภาสถาบัน และได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานที่ควบคุม กำกับ ดูแล ด้วยเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

1. มาตรฐานหลักสูตร และมาตรฐานการผลิต ดำเนินการโดยคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการคุรุสภาแต่งตั้ง โดยมาตรฐานหลักสูตร พิจารณาจากโครงสร้างของหลักสูตร และกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

2. มาตรฐานการผลิต พิจารณาจากกระบวนการคัดเลือกนิสิตนักศึกษา คุณสมบัติของบุคคลที่รับผิดชอบ ทรัพยากร ระบบการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการ และการประกันคุณภาพการศึกษา

3. มาตรฐานบัณฑิต หรือผู้สำเร็จการศึกษา สถาบันผู้ผลิตทำหน้าที่ประเมินโดย

- 3.1 หลักสูตรปริญญาทางการศึกษา หลักสูตร 5 ปี พิจารณาจากความรู้ การปฏิบัติการสอน ในสถานศึกษา การปฏิบัติตน และการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครู

- 3.2 หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู พิจารณาจากความรู้ การปฏิบัติตน และการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครู

- 3.3 หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษา พิจารณาจากความรู้ การปฏิบัติตน และการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำ

ผลการดำเนินการปรากฏว่า มีสถาบันที่เสนอขอรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษาให้ครุสภารับรอง จำนวน 153 แห่ง รวม 437 หลักสูตร ครุสภาให้การรับรองแล้ว จำนวน 341 หลักสูตร ได้แก่ ปริญญาทางการศึกษา (หลักสูตร 5 ปี) จำนวน 185 หลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู จำนวน 106 หลักสูตร และประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษา จำนวน 50 หลักสูตร อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน 96 หลักสูตร ได้แก่ ปริญญาทางการศึกษา (หลักสูตร 5 ปี) จำนวน 58 หลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู จำนวน 28 หลักสูตร และประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษา จำนวน 10 หลักสูตร (สำนักงานเลขาธิการครุสภา, 2553)

การดำเนินการรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพของครุสาดังกล่าวพบว่า มีปัญหาในการดำเนินงานให้การรับรองในด้านต่างๆ ได้แก่

1. ด้านมาตรฐานการผลิต เกณฑ์การประเมินมาตรฐานการผลิตส่วนใหญ่เป็นการให้ข้อมูลเชิงปริมาณ ยังขาดจุดเน้นเชิงคุณภาพที่จะนำไปสู่การพัฒนามาตรฐานการผลิตที่สามารถสร้างครูเก่ง ครูดี และครูที่มีประสิทธิภาพ ประกอบกับสถาบันการศึกษาบางแห่งนำหลักสูตรที่ได้รับการรับรองแล้วไปจัดการเรียนการสอนแตกต่างไปจากที่ได้รับการรับรอง

2. ด้านมาตรฐานบัณฑิต หรือมาตรฐานผู้สำเร็จการศึกษา ครุสภาไม่ได้ประเมินผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันที่ครุสภาให้การรับรองหลักสูตรเพื่อตรวจสอบว่ามีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานวิชาชีพหรือไม่ (สำนักงานเลขาธิการครุสภา, 2553)

3. การพิจารณาให้การรับรองคุณวุฒิปริญญาทางการศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ ยังไม่มีเกณฑ์การพิจารณาที่เป็นมาตรฐานเดียวกับการรับรองปริญญาทางการศึกษาที่จัดในประเทศไทย

ดังนั้น จากปัญหาที่กล่าวมาจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพของครุสภาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งศึกษาแนวทางในการกำกับดูแลการผลิต และมาตรฐานของบัณฑิตที่จะเข้าสู่วิชาชีพทางการศึกษาให้มีมาตรฐานเป็นไปตามเกณฑ์ที่ใช้ในการรับรอง ซึ่งจะส่งผลให้สังคมยอมรับในคุณภาพของบัณฑิตที่จะเข้าสู่วิชาชีพทางการศึกษาต่อไป ดังนั้นจึงใช้รูปแบบเชิงอุปมาอุปไมย (Analogue Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ในการเปรียบเทียบอุปมาอุปไมยกับปรากฏการณ์ที่เป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม ลักษณะเป็นรูปแบบเชิงกายภาพ (Keeves, 1988) และใช้แนวคิดของ Bardoa and Hartman (1982) ได้กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ ในการดำเนินงานเบื้องต้น ได้สังเคราะห์เอกสาร สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง (Avalos, 2011) และดำเนินการพัฒนาตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมิน (Johnstone, 1981) ตลอดจนใช้แนวทางของ Eisner (1976) ประเมินรูปแบบโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ตัดสิน โดยเชื่อว่าการรับรู้ที่เท่ากันนั้นเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รู้ในการยืนยันข้อมูล

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อพัฒนารูปแบบการรับรองปริญญาทางการศึกษา เพื่อการประกอบวิชาชีพของครุสภา โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพ
2. เพื่อศึกษารูปแบบ หลักเกณฑ์ และกระบวนการรับรองปริญญาเพื่อการประกอบวิชาชีพของวิชาชีพต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3. เพื่อพัฒนารูปแบบการรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อประกอบวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นความพยายามที่จะพัฒนารูปแบบการรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อประกอบวิชาชีพของคุรุสภา ดังนั้นจึงได้กำหนดขอบเขตการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 สภาพการดำเนินการรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อประกอบวิชาชีพของคุรุสภา

1.2 รูปแบบหลักเกณฑ์และกระบวนการรับรองปริญญาเพื่อประกอบวิชาชีพของวิชาชีพต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.3 รูปแบบการรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อประกอบวิชาชีพของคุรุสภา และแนวทางในการกำกับดูแลการผลิต และมาตรฐานบัณฑิตที่เข้าสู่วิชาชีพทางการศึกษา

2. ขอบเขตด้านระยะเวลา ใช้เวลาในการวิจัยจำนวน 7 เดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินการรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อประกอบวิชาชีพและการกำกับดูแลการผลิตให้เป็นไปตามมาตรฐานที่คุรุสภากำหนด โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ควบคุมมาตรฐาน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและพนักงานเจ้าหน้าที่คุรุสภา กลุ่ม ผู้ผลิตบัณฑิต ได้แก่ ผู้บริหารคณาจารย์ที่สังกัดคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และ

กลุ่ม ผู้ใช้บัณฑิต ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษารูปแบบ หลักเกณฑ์ กระบวนการรับรองปริญญา และการกำกับดูแลการผลิตให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ใช้ในการรับรองปริญญาเพื่อประกอบวิชาชีพของวิชาชีพต่างๆ โดยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการรับรองปริญญาเพื่อประกอบวิชาชีพกับผู้ที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น ผู้ควบคุมมาตรฐาน ผู้ผลิตบัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งจากการดำเนินการทั้งในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 นี้จะทำให้ได้รูปแบบเบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบดังกล่าว (Initiated Model) เป็นอย่างไร

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนารูปแบบ หลักเกณฑ์ และกระบวนการรับรองปริญญาทางการศึกษา เพื่อประกอบวิชาชีพของคุรุสภา โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 แล้วจัดทำร่างการพัฒนารูปแบบและแนวทางการรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อประกอบวิชาชีพในรูปแบบที่เหมาะสม (Appropriated Model) หลังจากนั้นจัดประชุมอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurs) เพื่อตรวจสอบรูปแบบและแนวทางการรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อประกอบวิชาชีพ โดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้รูปแบบปรับเปลี่ยน (Modified Model) ท้ายสุดพร้อมจัดทำคู่มืออธิบายและเงื่อนไขข้อจำกัดของรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอรูปแบบ หลักเกณฑ์ และกระบวนการรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อประกอบวิชาชีพของคุรุสภาต่อผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา หน่วยงานทางการศึกษา ทั้งหน่วยผลิตหน่วยใช้ และองค์กรวิชาชีพเพื่อรับฟังความคิดเห็น

ขั้นตอนที่ 5 จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยสรุปได้ 3 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง สภาพการดำเนินการรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพ เกี่ยวกับองค์ประกอบของมาตรฐาน และเกณฑ์การรับรอง วิธีการ และขั้นตอนการพิจารณาหลักสูตร และปัจจัยสู่ความสำเร็จ ปรากฏว่า

องค์ประกอบของมาตรฐาน และเกณฑ์การรับรอง ด้านมาตรฐานหลักสูตร: ทุกหลักสูตรจะต้องได้รับการรับรองจากครุสภาก่อนที่จะมีผู้สำเร็จการศึกษา ยกเว้น หลักสูตรที่เปิดดำเนินการก่อนปีการศึกษา 2548 แต่ก็ต้องปรับคำอธิบายรายวิชาให้ครอบคลุมตามมาตรฐานที่กำหนด หรือจัดให้มีการอบรมเพิ่มเติมแล้วแต่กรณี ขณะที่เกณฑ์การรับรองหลักสูตรของต่างประเทศ ให้พิจารณาเป็นระยะๆ ไปสำหรับด้านมาตรฐานการผลิต: กำหนดกรอบไว้ค่อนข้างกว้าง ขาดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน และสถาบันการศึกษาหลายแห่งไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในหลักสูตร และด้านมาตรฐานบัณฑิต: กระบวนการฝึกปฏิบัติและการนิเทศการสอน ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ครุสภากำหนด หลายสถาบันไม่ได้จัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูเท่าที่ควร ขาดการติดตามผลคุณภาพ ซึ่งเป็นหน้าที่ของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง และครุสภาก็ยังไม่มีระบบการติดตามผลการรับรอง กรณีผู้สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศในสาขาอื่นที่มีใช้สาขาการศึกษา ก็สามารถขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพได้ โดยครุสภามีการทดสอบความรู้เก่ามาตรฐาน เพื่อเทียบเคียงมาตรฐานที่กำหนดไว้แทนด้วยแบบทดสอบลึกลับ ตามเกณฑ์ผ่านร้อยละ 50 พร้อมทั้งต้องเข้าอบรมด้านภาษาและวัฒนธรรมไทย

นอกจากที่กล่าวมา เห็นได้ว่า ครุสภามีวิธีการ และขั้นตอนการพิจารณาหลักสูตรเพื่อให้การรับรองที่ชัดเจน คือ มีคณะกรรมการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวหลายชุด แต่ก็ค่อนข้างจะขาดแคลนกำลังคนในการติดตามผลการรับรอง

คู่มือประเมินการรับรองไม่ค่อยเป็นปรนัย และมีการรับรองจากการประเมินสภาพจริงเพียงมาตรฐานหลักสูตรกับมาตรฐานการผลิต และใช้งบประมาณค่อนข้างสูงในการตรวจเยี่ยมสถาบันของคณะกรรมการแต่ละครั้ง

ประการที่สอง รูปแบบ หลักเกณฑ์ และกระบวนการรับรองปริญญาเพื่อการประกอบวิชาชีพของวิชาชีพต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศในเรื่องเกี่ยวกับผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัย กับความคิดเห็นในเรื่องรูปแบบการรับรองปรากฏว่า

1. ผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยพบว่า หน้าที่หลักในการรับรองทั้งในประเทศและต่างประเทศไม่ค่อยแตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ เป็นการสร้างความมั่นใจให้กับสังคมว่า ผู้สำเร็จการศึกษาออกไปจากโปรแกรมเฉพาะทางต่างๆ ของหลักสูตรเป็นผู้มีคุณวุฒิและความสามารถตามมาตรฐานวิชาชีพ จึงเห็นได้ว่าการให้การรับรองดังกล่าว จะช่วยยกระดับสถานภาพ และเป็นแรงผลักดันให้มีการปรับปรุงคุณภาพวิชาชีพในช่วงเวลา หรือช่วงการจัดการศึกษาเพื่อเข้าสู่วิชาชีพได้ ซึ่งปกติแล้วการให้การรับรองจะดำเนินการควบคู่กันไปกับกระบวนการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ โดยที่การรับรองเป็นการบันทึกกำกับว่า หลักสูตร หรือโปรแกรมการศึกษานั้น ผลิตบัณฑิตให้ตรงตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยที่การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานนี้เป็นกลไกที่กำหนดขึ้นโดยนักการศึกษา มีอาชีพ และคำนึงถึงประโยชน์ของสังคมเป็นหลัก ด้วยการสังเคราะห์จากผลงานวิจัย หรือจากการปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จสูง แล้วนำมาพิจารณากำหนด

เป็นเกณฑ์การรับรองและการปฏิบัติงาน ซึ่งการปรับปรุงคุณภาพด้วยการรับรองคุณภาพนี้ นับว่าเป็นเครื่องมือที่มีพลังในทางบวกเพื่อยกระดับสถานภาพวิชาชีพได้เป็นอย่างดี ในประเทศไทยมีกระบวนการรับรองปริญญาในวิชาชีพต่างๆ นอกเหนือจากวิชาชีพทางการศึกษาหลายสาขา เช่น วิชาชีพวิศวกรรม สถาปัตยกรรม การพยาบาลและผดุงครรภ์ เทคนิคการแพทย์ กายภาพบำบัด เกษตรกรรม การแพทย์ และการบัญชี เป็นต้น ซึ่งแต่ละวิชาชีพก็มีกระบวนการรับรองค่อนข้างคล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันเฉพาะในส่วนของเกณฑ์หรือตัวบ่งชี้เท่านั้น ในประเทศออสเตรเลียและประเทศไอร์แลนด์ ได้กำหนดกรอบมาตรฐาน และแนวทางกว้างๆ ในการจัดทำหลักสูตรวิชาชีพครูค่อนข้างคล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะของประเทศไอร์แลนด์ ที่มีการเน้นไปที่มาตรฐานความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ ที่ค่อนข้างครอบคลุมเป็นรูปธรรมหลายประการ ได้แก่ 1) ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎี มโนทัศน์ และวิธีการในสาขาวิชาชีพครู ประกอบด้วย มาตรฐานด้านจริยธรรม และพฤติกรรมตามวิชาชีพ การศึกษาและระบบการศึกษา หลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการวางแผน การสอน การเรียนรู้ การประเมินผล ผลสะท้อนจากการประเมินตนเอง ความรู้ตามรายวิชา และกระบวนการหลักสูตรกับเนื้อหาสาระ และการสื่อสาร และการสร้างความสัมพันธ์ 2) ทักษะและการเลือกใช้ทักษะ ประกอบด้วย ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ และเชิงสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา ผลสะท้อนและการประเมินตนเอง ทักษะการวางแผน การสอน การเรียนรู้ และการประเมินผล และทักษะการสื่อสาร และการสร้างความสัมพันธ์ 3) สมรรถภาพด้านการวิจัยและการปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถภาพด้านความรู้ เจตคติ และค่านิยม ในการบริหารทางการศึกษาที่ซับซ้อน และคาดการณ์ล่วงหน้าไม่ได้ สมรรถภาพด้านการปฏิบัติ

หน้าที่ในบริบทที่หลากหลาย และไม่คุ้นเคย ประกอบด้วยการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้และการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต และสมรรถภาพด้านการรู้แจ้ง การรอบรู้ที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ประกอบด้วย การสอนอย่างมืออาชีพ และอย่างมีจริยธรรม

กรณีกระบวนการรับรองปริญญาทางการศึกษาของประเทศต่างๆ ในยุโรปค่อนข้างมีความหลากหลาย แม้จะมีความพยายามทำข้อตกลงร่วมกัน ในปี พ.ศ. 2542 ในอันที่จะยกระดับคุณสมบัติของการอุดมศึกษาให้สามารถเทียบเคียงกันได้มากขึ้น ที่เรียกว่า “กระบวนการโบโลญา” (Bologna Process) เพื่อรองรับการผลักดันปฏิบัติการเศรษฐกิจฐานความรู้ของโลกให้สูงสุดภายในปี พ.ศ. 2553 แต่ก็ไม่สามารถบรรลุตามข้อตกลงร่วมกันได้ สืบเนื่องจากแต่ละประเทศมีระบบการจัดการวิชาชีพทางการศึกษาที่แตกต่างกันค่อนข้างมาก ทั้งในเรื่องมาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานการผลิต และมาตรฐานบัณฑิต กล่าวคือ มีการกำหนดระยะเวลาสำหรับการศึกษาตลอดหลักสูตรแตกต่างกันมาก เริ่มตั้งแต่ประมาณสามปีจนถึงหกปี หรือมากกว่านั้น และเงื่อนไขการเตรียมความพร้อม ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ตลอดจนนโยบาย และจุดหมายของวิชาชีพทางการศึกษาก็ให้ความสำคัญแตกต่างกันมากด้วย ทำให้ยากแก่การที่จะเสนอในลักษณะรวมได้

2. ความคิดเห็นในเรื่องรูปแบบการรับรองพบว่า สภาพการดำเนินการรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพในเชิงปริมาณ โดยภาพรวม เกี่ยวกับองค์ประกอบของมาตรฐานและเกณฑ์การรับรองทั้งด้านมาตรฐานหลักสูตร ด้านมาตรฐานการผลิต และด้านมาตรฐานบัณฑิต ตลอดจนด้านการติดตามผลการรับรอง ด้านวิธีการรับรอง และด้านปัจจัยสู่ความสำเร็จ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และข้อมูลมีการกระจายตัวน้อย ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .66 จากคะแนนเต็ม 5) และ

เมื่อจำแนกตามความเกี่ยวข้องกับการรับรอง พบว่ามีความแตกต่างกัน โดยที่ กลุ่มผู้ควบคุมมาตรฐานเห็นว่าสภาพการดำเนินการรับรอง มีความเหมาะสมมากกว่ากลุ่มผู้บัณฑิตและกลุ่มผู้ผลิตบัณฑิต

ประการที่สาม รูปแบบการรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

1. องค์ประกอบของมาตรฐานและเกณฑ์การรับรองปริญญา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบของมาตรฐานหลักสูตรและเกณฑ์การรับรองปริญญา องค์ประกอบของมาตรฐานการผลิตและเกณฑ์การรับรองปริญญา องค์ประกอบของมาตรฐานบัณฑิตและเกณฑ์การรับรองปริญญา และองค์ประกอบของการติดตามผลการรับรองและเกณฑ์การรับรองปริญญา

2. วิธีการและขั้นตอนการพิจารณาหลักสูตรเพื่อรับรองปริญญา ประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่

2.1 การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานการผลิต โดยคณะกรรมการคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีความรู้ทางการศึกษา 2) มีความรู้และประสบการณ์ด้านบริหารจัดการในสถาบันอุดมศึกษา 3) ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถาบันที่เข้าไปรับรอง 4) อนุกรรมการอย่างน้อย 1 คน ที่มีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ 5) อื่นๆ ตามที่คุรุสภากำหนด

2.2 การกำหนดบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการประเมินมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานการผลิตให้ชัดเจนและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

2.3 คณะกรรมการประเมินมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานการผลิต ตรวจสอบเพื่อประเมินสภาพจริง และเคร่งครัดในการนำเกณฑ์การประเมินไปใช้

2.4 การพิจารณาอนุมัติให้การรับรองปริญญาทางการศึกษา เมื่อคณะกรรมการประเมินมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานการผลิต ตรวจสอบประเมินสภาพจริงแล้วผ่าน ให้เสนอเข้าที่ประชุมคณะกรรมการคุรุสภาเพื่อพิจารณาอนุมัติต่อไป

อนึ่งเมื่อสถาบันการศึกษายื่นเอกสารหลักสูตรเพื่อขอรับรองปริญญาทางการศึกษา ตามข้อบังคับและเกณฑ์ที่คุรุสภากำหนดแล้ว คณะอนุกรรมการประเมินมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานการผลิต จะดำเนินการตามขั้นตอนการพิจารณาหลักสูตรเพื่อรับรองปริญญาทางการศึกษา 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 พิจารณาและตรวจสอบเอกสารของสถาบันถ้าตรวจสอบและเห็นว่าเอกสารต่างๆ ครบถ้วนและเป็นไปตามเกณฑ์ที่คุรุสภากำหนด คณะอนุกรรมการประเมินมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานการผลิตจะนัดหมายการตรวจเยี่ยมสถาบัน

กรณีเอกสารการขอรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาของสถาบันไม่ชัดเจนหรือไม่ครบถ้วน อีกทั้งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่คุรุสภากำหนด คณะอนุกรรมการประเมินมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานการผลิต อาจเสนอแนะให้สถาบันจัดทำเอกสารให้ครบตามเกณฑ์ที่คุรุสภากำหนดและเสนอขอรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพกลับมายังคุรุสภาอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจเยี่ยมสถาบัน คณะอนุกรรมการประเมินมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานการผลิต จะประชุมร่วมกับคณาจารย์ ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและคณาจารย์ผู้สอน เพื่อสอบถามข้อมูลต่างๆ เพิ่มเติม ตรวจสอบอาคารสถานที่ ห้องเรียนห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด วัสดุอุปกรณ์เพื่อการเรียนการสอน การให้บริการทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบประกันคุณภาพ

กรณีที่คณะกรรมการประเมินมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานการผลิต ตรวจสอบสถาบันแล้วไม่ผ่านเกณฑ์ที่คุรุสภากำหนด สถาบันต้องปรับปรุงให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่คุรุสภากำหนด และดำเนินการยื่นเอกสารเพื่อขอรับรองปริญญาตามขั้นตอนอีกครั้ง พร้อมทั้งให้สถาบันรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการขอรับรองปริญญา

ขั้นตอนที่ 3 เสนอขออนุมัติรับรองปริญญาทางการศึกษาต่อคณะกรรมการคุรุสภา เพื่อพิจารณาอนุมัติปริญญาทางการศึกษา

3. ปัจจัยสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่

3.1 คู่มือการใช้รูปแบบการรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพ

3.2 ระเบียบ ประกาศและข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพ ให้ยึดตามที่คุรุสภากำหนด

3.3 ค่าใช้จ่ายการรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพ การคิดค่าใช้จ่ายในการรับรองปริญญาทางการศึกษารอบแรก สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาจะรับผิดชอบค่าใช้จ่าย และถ้าหากมีการติดตามผลการดำเนินงาน หรือถ้าสถาบันใดยังไม่ผ่านการรับรองปริญญาทางการศึกษา สถาบันนั้นจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดจนกว่าจะผ่านการรับรองปริญญาทางการศึกษา

3.4 ผู้ที่เกี่ยวข้องนอกเหนือจากคณะกรรมการประเมินมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานการผลิตและคณะกรรมการคุรุสภาให้เป็นไปตามข้อกำหนดของคุรุสภา

3.5 มีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและภายนอก ซึ่งสถาบันต้องจัดทำรายงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในและภายนอกตามเกณฑ์ของการประเมิน โดยการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน เป็นการสร้างระบบและกลไก

ในการควบคุม ตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานของสถาบันให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมาย และระดับคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดโดยสถาบัน ซึ่งมีการดำเนินงานในทุกปีการศึกษา ส่วนการประกันคุณภาพการศึกษากายนอก เป็นการติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบัน โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งกำหนดให้สถาบันทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทศรอบ 5 ปี นับจากการประเมินครั้งสุดท้าย

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพ มีประเด็นในการอภิปรายผล 2 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการดำเนินการรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพ ปรากฏผลในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านมาตรฐานหลักสูตร (Input) โดยภาพรวมมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชชุตา แสงคำลี (2550) ส่วนด้านมาตรฐานการผลิต (Process) ด้านมาตรฐานบัณฑิต (Output) ด้านการติดตามผลการรับรองปริญญา (Feedback) ด้านวิธีการรับรองปริญญาทางการศึกษา และด้านปัจจัยสู่ความสำเร็จ โดยภาพรวมมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิษา ยอดศิริ (2550) และเมื่อจำแนกตามความเกี่ยวข้องกับการรับรองพบว่า มีความแตกต่างกัน โดยที่ กลุ่มผู้ควบคุมมาตรฐานเห็นว่าสภาพการดำเนินการรับรอง มีความเหมาะสมมากกว่ากลุ่มผู้ใช้บัณฑิตและกลุ่มผู้ผลิตบัณฑิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัสนีย์ วัฒนศิลป์

(2550) และพัชริกา ปันลัน (2552)

2. รูปแบบ หลักเกณฑ์ และกระบวนการรับรองปริญญาเพื่อการประกอบวิชาชีพของ วิชาชีพต่างๆ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 9(7) การดำเนินงานให้การรับรองปริญญาทางการศึกษากรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ รูปแบบการรับรองปริญญาในต่างประเทศ และข้อเสนอแนะของ Lawrence, Adrian and Elizabeth (2007); Grossman, Gary, Sands, Margaret, Brittingham and Barbara (2010); Tracy, Coskie and Place (2008); Avalos (2011)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิเคราะห์โดยภาพรวมเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตามเพื่อให้การรับรองปริญญาทางการศึกษามีประสิทธิผลและประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นครูสภาหรือผู้ดำเนินงานเกี่ยวกับการรับรองปริญญาทางการศึกษา ตลอดจนสถาบันการศึกษาที่ขอรับรองปริญญา จะต้องปฏิบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดอย่างเคร่งครัด

1.2 องค์ประกอบของมาตรฐานและเกณฑ์ การรับรองปริญญาทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ส่วนที่เพิ่มเติมจากครูสภาที่มีอยู่เดิม

ควรนำไปพิจารณาเพิ่มเติมในเกณฑ์การรับรองปริญญาทางการศึกษา

1.3 รูปแบบการรับรองปริญญาทางการศึกษาประกอบด้วยสามส่วน คือ องค์ประกอบของมาตรฐาน วิธีการรับรองปริญญา และปัจจัยสู่ความสำเร็จ โดยเฉพาะองค์ประกอบของมาตรฐานและเกณฑ์การรับรองปริญญาทางการศึกษา ด้านการติดตามผลการรับรองปริญญา (Feedback) ครูสภาควรมีการวางแผนการติดตามผลการรับรองปริญญา และจัดสรรกำลังคนให้เหมาะสมตามความรู้ความเชี่ยวชาญ

1.4 การดำเนินงานของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาควรดำเนินการเชิงรุกเพื่อเป็นการขับเคลื่อนและยกระดับคุณภาพการศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยที่เน้นการพัฒนารูปแบบการรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อประกอบวิชาชีพที่ใช้ในประเทศไทย และเพื่อให้สอดคล้องกับการก้าวไปสู่อาเซียน คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการรับรองปริญญาเพื่อการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาในบริบทเฉพาะของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียนเป็นการเฉพาะ เพื่ออาจนำไปพิจารณาประยุกต์ใช้ร่วมกันในโอกาสต่อไป

2.2 ขณะเดียวกันเพื่อให้สอดคล้องและเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะ 2.1 ก็ควรมีการวิจัยและพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การรับรองปริญญาทางการศึกษาที่อาจใช้เป็นมาตรฐานกลางเพื่อให้สามารถรองรับการรับรองปริญญาทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียนร่วมกันได้

เอกสารอ้างอิง

- พัชริกา ปั่นลั่น. (2552). การศึกษาแนวโน้มการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษา และแผนกลยุทธ์องค์กรวิชาชีพครูของประเทศไทยโดยใช้เทคนิค อี ดี เอฟ อาร์. วิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชชุดา แสงลำลี. (2550). การพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู สาขาวิชาการสอนเทคนิคศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารอาชีวและเทคนิคศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สุวิชา ยอดศิริ. (2550). การศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) ที่มีต่อเกณฑ์การรับรองปริญญาทางการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2553). กระดานสนทนา. [ออนไลน์] <http://www.ksp.or.th/ksp2009/> สืบค้นเมื่อ 1 ม.ค. 2555
- อัศนีย์ วัฒนศิลป์. (2550). การเปรียบเทียบการรับรองปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิตเพื่อเข้าสู่วิชาชีพระหว่างประเทศไทยกับนานาชาติ. การศึกษาและการสอนสถาปนิก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Avalos, B. (2011). "Teacher Professional Development in Teaching and Teacher Education over ten years". **Teaching and Teacher Education** 27(1): 10-20.
- Bardoa, J. W. & Hartman, J. J. (1982). **Urban Sociology: A Systematic Introduction**. Itasca IL.: F.E. Peacock Publisher.
- Eisner, E. (1976). "Education Connoisseiship and Criticism: Their Form and Function in Education Evaluation". **Journal of Aesthetic Education** 10(1976): 135-150.
- Grossman, Garn M., Sands, Margaret K. & Brittingham, Barbara (2010). "Teacher Education Accreditation in Turkey : the creation of a culture of quality". **International Journal of Educational Development** 30(1): 102-109.
- Johnstone, J. N. (1981). **Indicators of Education System**. London: UNESCO.
- Keeves, P. J. (1988). **Educational research, methodology and measurement : An international handbook**. Oxford: Pergamon Press.

- Lawrence, I., Adrian B. & Elizabeth, K. (2007). “Factors affecting the impact of teacher education programmes on teacher preparedness: implications for accreditation policy1.” **European Journal of Teacher Education** 30(4): 351-381.
- Tracy L. Coskie, T. L. & Place, N. A. (2008). “The national broad certification process as professional development: The potential for changed literacy practice.” **Teaching and Teacher Education** 24(2008): 1892-1906.